

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě, složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Jaroslava Vlašína, v právní věci žalobce: **M. B.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti stěžovatelky: **Organizace pro pomoc uprchlíkům, o. s.**, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 2. 2014, č. j. 1 Az 12/2013 – 47,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 2. 2014, č. j. 1 Az 12/2013 – 47 **se r u š í** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou ze dne 10. 7. 2013 domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2013, č. j. OAM-161/ZA-ZA13-ZA04-2013, kterým byla zamítnuta jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Usnesením Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) napadeným kasační stížností, byla ustanovena opatrovníkem žalobce v řízení o žalobě Organizace pro pomoc uprchlíkům, o. s. (dále „stěžovatelka“).

Městský soud v odůvodnění svého usnesení o ustanovení stěžovatelky opatrovníkem žalobce uvedl, že dne 9. 1. 2014 bylo soudu doručeno podání žalobce, kterým žádal o zastavení řízení o žalobě z toho důvodu, že již odcestoval z České republiky do Alžírsko. Městský soud proto, v souladu s ustanovením § 47 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“) řízení o žalobě zastavil usnesením

ze dne 3. 2. 2014, č. j. 1 Az 12/2013 – 44. Žalobce však soudu nesdělil svou adresu na území Alžírsko a tato adresa není známa ani oddělení Dublinského střediska, odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Podle názoru městského soudu tedy nastaly okolnosti pro ustanovení opatrovníka, neboť opatření učiněná ke zjištění adresy zůstala bezvýsledná. Městský soud tedy v souladu s ustanovením § 64 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále „o. s. ř.“) ustanovil opatrovníkem žalobce stěžovatelku.

Kasační stížnost

Kasační stížností ze dne 24. 2. 2014 napadá stěžovatelka usnesení městského soudu v celém rozsahu z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., a to konkrétně pro nezákonnost rozhodnutí a nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí.

Stěžovatelka namítá, že z ustanovení § 29 odst. 4 o. s. ř. vyplývá, že podmínkou pro její ustanovení opatrovníkem žalobce je její souhlas s takovým ustanovením. Stěžovatelka však nebyla městským soudem nijak dotázána, zda s ustanovením opatrovníkem souhlasí.

Stěžovatelka se domnívá, že Dublinské středisko, v jehož kompetenci je pouze tzv. „dublinský systém“ není orgánem, na který by se měl městský soud obracet s požadavkem na zjištění adresy žalobce. Rovněž namítá, že městský soud nijak nezduvodnil, proč byla ustanovena opatrovníkem právě stěžovatelka a nikoliv advokát.

Stěžovatelka zdůraznila, že s výkonem funkce opatrovníka jí vznikají určité povinnosti a administrativní náklady. Přitom funkce opatrovníka není stěžovatelce nijak hrazena (na rozdíl od advokátů) a její vykonávání nespadá ani do její hlavní činnosti. Stěžovatelka je tak ustanovováním opatrovníkem ze strany městského soudu nucena k výkonu, který nepředstavuje její zásadní činnost, a zaměstnanci stěžovatelky si nemohou tuto činnost žádným způsobem vykázt v projektech, ze kterých jsou placeni. Z pohledu zaměstnanců stěžovatelky by se tedy jednalo o nucené přesčasy, které stěžovatelka není schopna svým zaměstnancům zaplatit. Stěžovatelka proto namítá také porušení zákazu nucené práce.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 4. 4. 2014 pouze uvedl, že s ohledem na charakter kasačních námitek nechává jejich posouzení plně na úvaze Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Ověřil, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje podle obsahu kasačních námitek přípustný stížnostní důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. V řízení o kasační stížnosti za stěžovatelku jedná pověřená zaměstnankyně se vzděláním odpovídajícím požadavkům ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. Kasační stížnost je tedy přípustná.

pokračování

Stěžovatelka se sice rovněž dovolala kasačního důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ten však v její argumentaci není obsažen a k pochybnostem o užití právní úpravy nesměruje ani argumentace městského soudu. V dále uvedeném smyslu uvádí tedy stěžovatelka toliko důvody podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu, v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v rozsahu kasační stížnosti a z důvodů v ní uvedených.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je podmínkou pro ustanovení právnické osoby opatrovníkem, v případech kdy k jejím činnostem, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům, předchozí souhlas této právnické osoby. Tento závěr vychází z analogické aplikace ust. § 29 odst. 4 o. s. ř., ve spojení s § 64 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2014, č. j. 9 As 136/2013 – 28), a také z faktu, že výkon funkce opatrovníka je pro občanské sdružení vždy vztahem soukromoprávním (byť založeným rozhodnutím soudu) a s tímto ustanovením tak musí vyjádřit (alespoň konkludentně) souhlas (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 2 Azs 55/2008 – 79, nebo rozsudek ze dne 24. 4. 2013, č. j. 4 As 21/2013 – 21).

Ve skutkové podobné věci se již Nejvyšší správní soud vyjádřil k námitce stěžovatelky, že je neoprávněně zatěžována činnostmi, souvisejícími se zastupováním účastníků řízení. V rozsudku ze dne 23. 1. 2014, č. j. 9 As 136/2013 – 28, dospěl k závěru, že *„[s]těžovatelka je zástupkyní účastníků řízení před soudem, resp. jejich opatrovníci, ustanovována opakovaně, což je Nejvyššímu správnímu soudu známo z úřední činnosti (jak plyne např. z jeho usnesení ze dne 28. 2. 2013, č. j. 4 As 4/2013-23, nebo rozsudku ze dne 22. 5. 2013, č. j. 6 Azs 11/2013-18). S přihlédnutím k objektivní náročnosti zastupování účastníků řízení před soudem, neexistenci nároku na odměnu za zastupování, právní povaze stěžovatelky a jejím omezeným finančním i personálním zdrojům (jedná se občanské sdružení vykonávající právní pomoc cizincům na neziskové bázi) dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že v daném případě bylo na stěžovatelku uvaleno tíživé břemeno ve smyslu judikatury shora citované, přičemž ustanovení stěžovatelky zástupkyní žalobce v řízení o žalobě zároveň nebylo v souladu s principem proporcionality. Nelze přehlédnout, že stalo-li by se ustanovování stěžovatelky - neziskové organizace – zástupkyní účastníků řízení před soudem běžnou praxí, a to bez nároku na odměnu, vedlo by to nevyhnutelně k jejímu postupnému zániku.“* V obecné rovině lze takový závěr akceptovat i ve vztahu k nyní posuzované věci, byť fakticky byla stěžovatelka ustanovena opatrovníkem pouze pro doručení usnesení o zastavení řízení.

Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené považuje za opodstatněný stížnostní důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. v tom smyslu, že ustanovení stěžovatelky opatrovníkem žalobce bez jejího předběžného souhlasu lze považovat za jinou vadu řízení, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí.

Zdejší soud se též opakovaně vyjadřoval k požadavkům na odůvodnění rozhodnutí o ustanovení opatrovníka a dospěl k závěru, že ze samotného faktu, že osobu nelze do

funkce ustanovit proti její vůli vyplývá, že usnesení o ustanovení opatrovníka musí být odůvodněno. Opatrovník má právo být seznámen s důvody postupu soudu, aby mohl zvážit, zda funkci opatrovníka přijme či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 2 Azs 55/2008 – 79, nebo rozsudek ze dne 24. 4. 2013, č. j. 4 As 21/2013 – 21.)

Nejvyšší správní soud nezpochybňuje, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, jak byla naplněna konkrétní zákonná kritéria, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za lichou (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 – 130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 – 52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 – 62, ze dne 28. 8. 2007, č. j. 6 Ads 87/2006 – 36, č. 1389/2007 Sb. NSS, a ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 – 75).

Městský soud v odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení stručně uvedl, že podle jeho názoru nastaly zákonem předvídané okolnosti pro ustanovení opatrovníka, neboť opatření učiněná ke zjištění adresy žalobce zůstala bezvýsledná, a dále že opatrovník byl ustanoven z důvodu neznámého pobytu žalobce. Takovéto stručné zdůvodnění vzbuzuje jisté pochybnosti, neboť z něj není jednoznačně patrné, jak městský soud dospěl ke svému zjištění o neznámém pobytu žalobce, případně proč se nepokusil zjistit pobyt žalobce jinými prostředky (např. dotazem na cizineckou policii), případně proč se nepokusil doručovat žalobci do zahraničí. Jak uvedl zdejší soud v již zmiňovaném rozsudku ze dne 24. 4. 2013, č. j. 4 As 21/2013 – 21, právě tyto skutečnosti a způsob jejich zjištění a vyhodnocení patří mezi podklady, s nimiž se má ustanovený opatrovník seznámit z odůvodnění usnesení, jímž byl ustanoven. Dále je třeba konstatovat, že v podání ze dne 17. 12. 2013, kterým žalobce požadoval zastavení řízení o žalobě, uvedl adresu Z. 6, P. Přitom z odůvodnění usnesení městského soudu napadeného kasační stížností nevyplývá, zda se městský pokusil doručovat na tuto adresu uvedenou samotným žalobcem. Lze souhlasit také s kasační námitkou, že městský soud nijak nezdůvodnil, proč ustanovil opatrovníkem právě stěžovatelku.

Nejvyšší správní soud tak shledal naplněným kasační důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. také z důvodu nedostatečného odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení.

Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že zásadní pochybení nespatřuje v tom, že městský soud adresoval svůj dotaz ohledně aktuálního místa pobytu žalobce Ministerstvu vnitra, oddělení Dublinského střediska. Z odpovědi Ministerstva vnitra ze dne 20. 1. 2014, založené v soudním spisu, vyplývá, že na tento dotaz soudu reagovala vedoucí oddělení mezinárodní ochrany pověřená vedením oddělení Dublinského střediska sdělením, že odbor azylové a migrační politiky Ministerstva nedisponuje adresou pobytu žalobce. Je tedy zjevné, že ač městský soud adresoval svůj přípis s žádostí o zjištění pobytu oddělení Dublinského střediska, na přípis reagovala vedoucí oddělení mezinárodní ochrany

pokračování

za celý odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Z této odpovědi tedy nevyplývá, že by Ministerstvo vnitra lustrovalo žalobce pouze v databázích souvisejících s „dublinským systémem“.

Nejvyšší správní soud celkově shledal kasační stížnost stěžovatelky důvodnou pro naplnění kasačního důvodu podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s., a proto v souladu s ust. § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s., zrušil kasační stížností napadené usnesení městského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Městský soud je v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne v novém rozhodnutí městský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. května 2014

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu